گزارش

خبرهای رسیده از تأثیر گسترده تر شدن جنگ اوکراین حکایت می کند:

خودکشی در سن پترزبورگ

مدیرمالی بزرگ ترین شرکت انرژی روسیه خودکشی کرد

آرمان ملی: مدیرمالی بزرگ ترین شرکت انرژی روسیه- معروف به گاز پروم- بزرگ ترین شرکت گاز طبیعی جهان و بزرگ ترین شرکت روسیه از نظر درآمد، در شهر سن پترزبورگ دست به خودکشی زد که نشان از عمق تاثیر جنگ اوکراین و تحریم های گسترده علیه روسیه و کمپانی های روس دارد. ولادیمیر پوتین در راستای جلوگیری از همسایه شدن روسیه با ناتو و اتحادیه اروپا و حفاظت از منافع ملی روسیه دستور حمله به اوکراین را صادر کرده است. می توان به این مساله اشاره کرد که به دلیل بازدارندگی هسته ای احتمال مقابله جهان غرب در قبال بحران اوکراین با روسیه اندک است، اما احتمالا جهان غرب از ابزارهای دیگری برای مقابله با افزایش هژمونی و قدرت روسیه استفاده خواهد کرد، از جمله این ابزارها نیز می تواند شامل تحریم های گسترده اقتصادی و تحریم های گسترده علیه صنایع نفت و گاز روسیه باشد که این مساله می تواند بر اقتصاد کشورهای خاورمیانه و کشورهای نفتی تاثیراتی داشته باشد. احتمال این مساله که پروژه نورد استریم ۲ اولین هدف تحریمی ایالات متحده آمریکا و غرب علیه روسیه باشد زیاد است، اما اگر با دید منطقی به این مساله بنگریم و اسلحتی اتحادیه اروپا به صنایع گاز و نفت روسیه نیز زیاد بوده و حتی با امکان تحریم پروژه نورد استریم ۲ کشورهای اروپایی یک به یک درصدد گرفتن معافیت از تحریم های این پروژه خواهند بود زیرا مدت زمان زیادی طول خواهد کشید تا خلأ منابع انرژی روسیه در اروپا پر شود و بدلیل نزدیکی جغرافیایی روسیه به اتحادیه اروپا، کشورهای اروپایی نمی توانند منابع گازی و نفتی روسیه را به طور کامل با کشور دیگری جایگزین کنند؛ اما اتحادیه اروپا در راستای جلوگیری از افزایش هژمونی و قدرت روسیه و همچنین متنوع سازی مسیر انرژی خود به دنبال منابع جایگزین خواهد بود و از طرف دیگر هر چند تحریم پروژه نورد استریم ۲ به طور کامل این پروژه را متوقف نخواهد کرد ولی اثرات منفی زیادی بر صادرات انرژی روسیه خواهد داشت. به هر حال تاثیرات جنگ اوکراین و تحریم ها علیه روسیه به حدی است که خبری منتشره شد که مدیرمالی گاز پروم در سن پترزبورگ خودکشی کرد.

Market Rebellion
@MarketRebels

The financial director for Gazprom, the largest publicly-listed natural gas company in the world and the largest company in Russia by revenue, has been found dead by suicide in St. Petersburg

9:50 PM · Feb 26, 2022 · Twitter for iPhone

دیدگاه

از نشست شورای عالی امنیت ملی تا نشست غیرعلنی مجلس

ادامه از صفحه ۵ و /

نشست مجلس

هم زمان با مذاکرات دین مجلس نیز موضع گیری هایی را پیرامون مذاکرات و توافق داشته است و روز گذشته جلسه غیر علنی در این خصوص برگزار شده است. در این خصوص یک نماینده مجلس در خصوص جزئیات جلسه غیرعلنی نمایندگان و رئیس مجلس در مورد مذاکرات اظهار داشت: قالیباف در جلسه غیر علنی مجلس موضوعات مهمی را مطرح کرد. به گفته رئیس مجلس برخی موضوعات و چالش های برجام در مذاکرات وین حل شده اما برخی از موضوعات هنوز باقی مانده است یکی از این موضوعات بحث تضمین اقتصادی است. احمد علیرضا بیگی گفت: رئیس مجلس معتقد بود باید از مذاکرات بهره اقتصادی ببریم و بتوانیم بدون محدودیت نفت بفروشیم، بانک مرکزی نیز منابع حاصل از فروش نفت را جابجا کند. لذا امرار داریم که اول این توافق انتفاع اقتصادی ببرد. نماینده مردم تبریز بیان کرد: به گفته رئیس مجلس علاوه بر فروش نفت و جابه جایی منابع حاصل از آن باید امکان سرمایه گذاری خارجی در ایران فراهم شود. وی تصریح کرد: رئیس مجلس معتقد بود اجرای تعهدات باید گام به گام و مرحله به مرحله باشد. علیرضا بیگی تاکید کرد: به گفته رئیس مجلس، جمهوری اسلامی اصرار بر حفظ ساختار هسته ای خود دارد اما امکان اکمال فروش نفت برای کشور فراهم شود اما ساختار هسته ای را از بین برود قابل پذیرش نیست باید ساختار هسته ای ایران باقی بماند. وی خاطر نشان کرد: رئیس مجلس در جلسه غیر علنی اعلام کرد هنوز هیچ چیز نهایی نشده است. عبدالرضا مصری نایب رئیس مجلس نیز از تشکیل نشست روز سه شنبه مجلس با حضور وزیر امور خارجه برای بررسی مذاکرات وی خبر داده است.

بازگشت به وین

پس از آنکه مذاکرات پس از چند هفته به یک ثبات و پیشرفتی رسید و شواهد حتمال توافق نمایان شد علی باقری رئیس تیم مذاکره ایران در سفری کوتاه به تهران بازگشت تا جزئیات مذاکرات وین را در اختیار مقامات و مسئولان قرار دهد و با مشورت با مسئولان عالی کشور پس از چند روز برای ادامه مذاکرات به وین بازگردد. در همین راستا عضو ارشد تیم مذاکره کننده کشورمان برای ادامه گفت وگوها، پیگیری مذاکرات و یا دستور کار مشخص و با هدف حل مشکلات برای حصول توافق عازم وین شد. همچنین حسین امیر عبداللهیان، در حساب کاربری خود در توییتر نوشت: ما با جدیت در حال بررسی متن توافق هستیم و با جوزف بورل مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و هماهنگ کننده رابط مذاکرات وین تلفنی گفت وگو داشتم. امیر عبداللهیان افزود: همکارم علی باقری نیز با مورا در تماس و مشورت است همه برای رسیدن به توافق خوب در تلاش هستیم خطوط قرمز خود را به طرف غربی منعکس کرده‌ایم. روز گذشته نیز سخنگوی وزارت خارجه در خصوص سفر رئیس هیأت ایرانی به وین گفت: سفر آقای دکتر باقری به تهران، صورت عادی مانند دیگر سفرهاست که تاکنون انجام شده و هدف از آن، مشورت و دریافت دستورالعمل‌ها برای بازگشت به وین است. سعید خطیب‌زاده بیان کرد: ما درباره پرسش‌ها یا ادعاهای سیاسی که آژانس در خصوص برخی اقدامات کشورمان مطرح کرده که از نظر ما محلی نداشته است پاسخ داده‌ایم؛ این پرونده باید بسته شود. سخنگوی دستگاه دیپلماسی بسته شدن پرونده ادعاهای سیاسی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (pmd) علیه کشورمان را ضروری دانست و تاکید کرد ایران هیچ طرف الاجلی را قبول نمی‌کند.

علی بیگدلی در گفت‌وگو با «آرمان ملی» مطرح کرد:

پوتین در تردید؛ -پذیرش هزینه‌های تحریم یا دیپلماسی؟

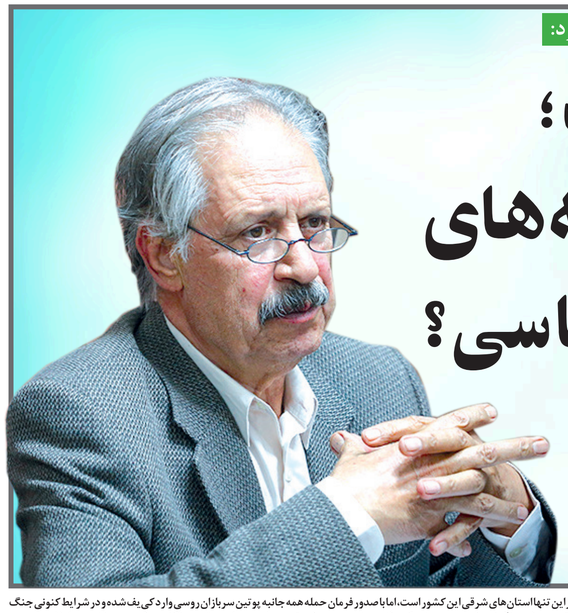

- حمله به اوکراین آینده برجام را در ابهام قرار داده است
- احتمالا رئیسی از تماس تلفنی با پوتین پشیمان است
- پوتین در بن‌بست جنگ اوکراین گرفتار شده است
- پوتین برای پایان جنگ اوکراین با تردیدهایی مواجه است
- دیپلماسی پنهان بین روسیه و آمریکا در جریان است

آرمان ملی-احسان انصاری: در حالی که به نظر می‌رسید هدف اصلی روسیه از حمله نظامی به اوکراین تنها استان‌های شرقی این کشور است، اما با صدور فرمان حمله همه جانبه پوتین سربازان روسی وارد کی‌یف شده و در شرایط کنونی جنگ در اغلب مناطق اوکراین بین روسیه و ارتش اوکراین وجود دارد. در چنین شرایطی اروپا و آمریکا تحریم‌های سنگینی علیه روسیه وضع کرده‌اند و به نظر می‌رسد این تحریم شدت بیشتری نیز پیدا کند. در این بین مواضع مسئولان جمهوری اسلامی نیز درباره این بحران با واکنش‌های مختلف مواجه شده است. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی آخرین تحولات جنگ در اوکراین با دکتر علی بیگدلی تحلیلگر روابط بین‌الملل گفت‌وگو کرده است. دکتر بیگدلی معتقد است: «پس از حمله روسیه به اوکراین آقای رئیسی با پوتین تماس تلفنی گرفتند و اظهار اتی را به زبان آوردند که سؤال برانگیز بود و با منافع ملی سازگاری نداشت. وظیفه رئیس جمهور ایران این نیست که یک اقدام تجاوزکارانه را تأیید کند و عنوان کند حمله به اوکراین باعث ایجاد امنیت در کشورهای منطقه شده است. این اظهارات توسط وزیر امور خارجه و صداوسیما نیز تکرار شد که جای سؤال داشت. بازتاب این سخنان نیز در بین مردم جامعه منفی بود و اغلب مردم چنین مواضعی را غیرقابل قبول می‌دانند. بهتر این بود که موضع‌گیری در این زمینه باید در پایین‌ترین سطح و از طریق سخنگوی وزارت امور خارجه انجام می‌گرفت و نه از سوی رئیس‌جمهور کشور که با واکنش افکار عمومی در داخل و خارج از کشور مواجه شود. به نظر می‌رسد نیز پس‌ازاین تماس تلفنی احتمالا رئیسی از این تماس تلفنی پشیمان شده باشد. باوجود سیاست سکوت در روزهای اول، به این نتیجه رسید که این مسائل می‌تواند برایش امتیازهایی در برداشته باشد. به‌هرحال سیاست خارجی متمایل به شرق است و به‌هیچ وجه نمی‌خواهد در رابطه مطلوبش با روسیه خللی ایجاد شود. همچنین از طرف دیگر با توجه به تضادهایی که بین ایران و کلیت غرب و البته به‌ویژه آمریکا وجود دارد، پیروزی روسیه و شکست ایالات‌متحده در این موضوع می‌تواند برای ایرانی‌ها امتیازی ایدئولوژیک محسوب شود. عدم هماهنگی در وزارت امور خارجه و تماس تلفنی رئیسی با پوتین حتوی پیام روشنی نداشت که این می‌تواند برای دیپلماسی ایران مسأله‌ساز شود. البته دولت ایران نگران بود که در صورت حمایت قطعی و روشن از روسیه روی مذاکرات برجام تأثیر منفی بگذارد.

پوتین نمی‌تواند جنگ را برای تصرف تمام‌عیار اوکراین ادامه بدهد و این کار مقدور نیست. اشتباهی که پوتین در این زمینه انجام داده باید هرچه زودتر از طریق دیپلماسی به نتیجه مطلوب برسد تا فضای شرکای نزدیک روسیه نیز خواستار حل این موضوع از طریق دیپلماسی هستند

◀ چرا پوتین تصمیم گرفت به اوکراین حمله کند؟ ریشه‌های این اقدام به چه مسائلی بازمی‌گردد؟

از سال ۲۰۰۰ که پوتین قدرت را در روسیه به دست گرفت شاید یکی از اهدافی که وی دنبال می‌کرد این بود که پس ازفروپاشی اتحاد جماهیر شوروی یک‌بار دیگر اوکراین را به دست بیاورد. مهم‌ترین دلیل این موضوع نیز این است که روسیه همواره به دنبال دسترسی به آب‌های آزاد بوده و اوکراین حائل بین روسیه و دریای سیاه بود. به‌همین دلیل از همان روزهای ابتدایی به قدرت رسیدن پوتین وی به‌دنبال این بود شرایطی را فراهم کند که روسیه به دریای سیاه دسترسی پیدا کند. دریای سیاه نزدیک‌ترین راه‌برون روسیه و اروپا است. پس از اینکه در سال ۲۰۰۸ در اوکراین انقلاب مخملی و نارنجی اتفاق افتاد نفوذ روسیه در اوکراین کاهش پیدا کرد. در سال ۲۰۱۴ پوتین برای اینکه دسترسی روسیه به دریای سیاه را فراهم کند با برگزاری یک رفراندوم در شبه‌جزیره کریمه این جزیره را تصرف کرد. این درحالی است که این جزیره از نظر ژئوپلیتیکی ازاهمیت زیادی برخوردار است و از گذشته دوربین روسیه و ساکنان این شبه‌جزیره که تاتارها بودند اختلاف وجود داشت. استالین تاتارها را بیرون کرد و پس از آن جمعیتی وارد کریمه شدند و پس ازاین بود که کریمه روسی‌زبان، روسی مذهب و روسی نژاد شد. تصرف کریمه توسط پوتین در سال ۲۰۱۴ یک دستاورد مهم برای روسیه بود و به همین دلیل پوتین مورد تجلیل ارتش و دومای لاتین کمنر است اما تاثیر خود را دارد. منتها نه مثل تاثیری که در اروپا خواهد گذاشت. با برنامه هسته‌ای ایران بر خلاف مباحثات تاثیر خیلی زیادی می‌گذارد اما بر روی کانادا یا ژاپن خیلی تاثیر نخواهد گذاشت. بالفرض مساله کرد شمالی و این موشک‌برپاهایی که این کشور می‌کند در شرق آسیا خیلی تاثیر دارد اما روی اروپا تاثیر چندانی ندارد. در خصوص بحران اوکراین چند همبنگوشه است، چراکه بازیگرانی که در مساله احیای برجام و توافق هسته‌ای درگیر هستند به جز ایران و چین در اوکراین نیز درگیرند. بنابراین هر اتفاقی که اتفاق می‌افتد طبیعتا روی مناسباتشان در وین نیز تاثیر می‌گذارد. این مناسبات می‌تواند از بده بستان‌های سیاسی شروع شود تا توافقات احتمالی که می‌تواند در وین رقم بخورد.

◀ جنگ اوکراین، حمله روسیه به اوکراین و نوع موضع گیری غربی‌ها را از چه جهت تحلیل می‌کنید و اساسا غربی‌ها در صدد تحت فشار گذاشتن روسیه برخواهند آمد؟

آن‌طور که خود روس‌ها می‌گویند و البته نمی‌توان به حرف آنها اعتماد کرد من معتقدم که روس‌ها می‌خواهند مشکل امنیتی خود را حل کنند. اگر از یک زاویه نگاه کنیم دغدغه امنیتی پوتین از نظر سیاسی قابل بحث اما از لحاظ حقوقی قابل بحث نیست. پوتین از نظر سیاسی می‌گوید. مگر ما کنار مرزهای شما پیمان امنیتی بستیم که غربی‌ها در کنار مرزهای ما چانین و اکتشی از سوی کشورهای غربی مواجه شود. روسیه به‌خوبی می‌داند که اگر پروژه نورد استریم ۲ که روی اقتصاد این کشور اثرگذار است تعلیق و یا متوقف شود اقتصاد این کشور را با چالش‌های جدی مواجه خواهد کرد. خط لوله نورد استریم ۱ اند. این موضوع مهمی است که می‌تواند روی فضای مذاکرات وین نیز اثرگذار باشد. از سوی دیگر شاید پوتین فکر نمی‌کرد استان‌های شرقی است اما در شرایط کنونی پوتین با صدور دستور حمله فراگیر تلاش می‌کند همه اوکراین را اشغال کند؟

تازمان آغاز حمله روسیه به اوکراین پوتین فکر نمی‌کرد که باید همه اوکراین را اشغال کند. این موضوع نه در دستور کار روسیه قرار داشت و نه اینکه در فضای بین‌المللی مورد پذیرش قرار می‌گرفت. درشرایط کنونی پوتین در وضعیت بن‌بست قرار دارد که اگر بخواهد این جنگ را ادامه بدهد در فضای بین‌المللی و حتی در درون خاک روسیه هزینه‌های زیادی برای وی به همراه خواهد داشت. از سوی دیگر اگر بخواهد جنگ را رها کند باید پاسخگوی ارتش، افکار عمومی و دومای روسیه باشد. به همین دلیل امروز با تردیدهای جدی برای موضوع اوکراین مواجه شده است. به‌همین دلیل در شرایط کنونی یک دیپلماسی پنهان بین روسیه و کشورهای اروپایی و آمریکا در جریان است تا بتوانند به یک نوع آشتی دست پیدا کنند. روسیه به دنبال این است که از اوکراین تضمین بگیرد که عضو ناتو نشود که تاکنون این امر محقق نشده است. کشورهای غربی نیز به‌دنبال این هستند که روسیه خاک اوکراین را ترک کند تا درصورتی که مجلس اوکراین به این نتیجه رسید که عضو ناتو نخواهد شد به‌صورت رسمی آن را اعلام کند. پوتین به دنبال این است که برای ترک خاک اوکراین به یک امتیاز دست پیدا کند. ما در شرایط کنونی با این وضعیت در جنگ اوکراین مواجه هستیم. به نظر می‌رسد با وساطت‌هایی که در حال شکل‌گیری است و در روزهای آینده مکرون رئیس‌جمهور فرانسه به مسکو خواهد رفت و مذاکرات بین روسیه و اروپا آغاز خواهد شد. ما امیدواریم این مذاکرات درنهایت به نتیجه برسد و اوکراین درنهایت خاتمه پیدا کند.

تازمان آغاز حمله روسیه به اوکراین پوتین فکر نمی‌کرد که باید همه اوکراین را اشغال کند. این موضوع نه در دستور کار روسیه قرار داشت و نه اینکه در فضای بین‌المللی مورد پذیرش قرار می‌گرفت. درشرایط کنونی پوتین در وضعیت بن‌بست قرار دارد که اگر بخواهد این جنگ را ادامه بدهد در فضای بین‌المللی و حتی در درون خاک روسیه هزینه‌های زیادی برای او به همراه خواهد داشت

◀ آمریکا و کشورهای اروپایی قبل از آغاز جنگ روسیه را به شکل‌های مختلف تهدید می‌کردند. با این وجود پس از آغاز جنگ این کشورها واکنش نظامی نشان ندادند و تنها تحریم را در دستور کار خود قرار دادند. آیا این نوع واکنش قابل قبول است؟

روسیه از زمانی که کریمه را تصرف کرد تحریم شد. با این وجود این تحریم‌ها زیاد نبود و فشار زیادی به روسیه وارد نمی‌کرد. با این وجود تحریم‌هایی که در شرایط کنونی علیه روسیه اعمال خواهد شد بسیار زیاد است و روسیه را با فشارهای زیادی مواجه خواهد کرد. این وضعیت به‌خصوص درباره فشارهای اقتصادی که به روسیه وارد خواهد شد وجود دارد. کار حتی به‌جایی رسیده که پوتین و لاوروف نیز تحریم شده

◀ با توجه به همزمانی بحران اوکراین و مذاکرات احیای برجام در وین؛ جنگ اوکراین چه میزان می‌تواند روی مذاکرات وین و توافق احتمالی تاثیرگذار باشد؟

فضای سیاست بین‌الملل سیال است؛ بنابراین تحولاتی که در گوشه‌ای از دنیا اتفاق می‌افتد در تحولات دیگر دنیا نیز تاثیر می‌گذارد. منتها میزان تاثیرگذاریش مهم است. حال اگر بخواهیم به لحاظ تئوریک بر اساس نظریه اثر پروانه‌ای نیز جلو برویم همین اتفاق در دنیای واقعی رخ می‌دهد. عرصه روابط بین‌الملل عرصه‌ای که چون کشورهای به هم پیوستگی دارند به همین خاطر هر اتفاقی که در گوشه‌ای از دنیا رخ می‌دهد بر گوشه دیگری از دنیا نیز تاثیر می‌گذارد منتها شدت و ضعف دارد. حال فرض کنیم بحران اوکراین بر مسائل اروپا خیلی تاثیر می‌گذارد، ولی طبیعتا تاثیر آن در آمریکای لاتین کمتر است اما تاثیر خود را دارد. منتها نه مثل تاثیری که در اروپا خواهد گذاشت. با برنامه هسته‌ای ایران بر خلاف مباحثات تاثیر خیلی زیادی می‌گذارد اما بر روی کانادا یا ژاپن خیلی تاثیر نخواهد گذاشت. بالفرض مساله کره شمالی و این موشک‌برپاهایی که این کشور می‌کند در شرق آسیا خیلی تاثیر دارد اما روی اروپا تاثیر چندانی ندارد. در خصوص بحران اوکراین چند همبنگوشه است، چراکه بازیگرانی که در مساله احیای برجام و توافق هسته‌ای درگیر هستند به جز ایران و چین در اوکراین نیز درگیرند. بنابراین هر اتفاقی که اتفاق می‌افتد طبیعتا روی مناسباتشان در وین نیز تاثیر می‌گذارد. این مناسبات می‌تواند از بده بستان‌های سیاسی شروع شود تا توافقات احتمالی که می‌تواند در وین رقم بخورد.

◀ برخی معتقدند حمله پوتین به اوکراین و تهدید سایر کشورهای اروپای شرقی به این دلیل است که شاید و بخواهد اتحاد شوروی سابق را باز گرداند و دبیرکل ناتو هم گفته هدف‌مان از اعزام نیرو به مرزهای اوکراین جلوگیری از کشیده شدن جنگ به کشورهای معتقد به ناتو است؛ تحلیل شما از این مساله چگونه است؟

معتقدم بحثی که ولادیمیر پوتین می‌کند احیای اتحاد جماهیر شوروی نیست، بلکه او به یک نئو تزار تبدیل شده است. اتحاد شوروی یک وضعیت ایدئولوژیک داشت و ایدئولوژی خود را گسترش می‌داد. در حالی که پوتین به دنبال نوعی نئوتزاریسم یا ناسیونالیسم روس گرا است. بنابراین نگرش پوتین با احیای شوروی فرق می‌کند. البته اتحاد شوروی معمولا ابزارهایی که به کار می‌گرفت هم مثل ابزارهایی نیست که پوتین به کار می‌گیرد. در دست است که یک حالت استالینیستی دارد و حمله می‌کند به یک کشوری و آن را تصرف می‌کند ولی آن موقع یک حالت ایدئولوژیک داشت و بر اساس ایدئولوژی مارکسیسم- لنینیسم جلو می‌رفتند اما الان می‌بینیم پوتین تقریبا سنت تزارها را پیاده می‌کند و من این را یک نوع نئو تزاریسم می‌دانم که فکر نمی‌کنم موفق باشد. چون اقتصاد روسیه به اندازه اقتصاد نگرامی است. یعنی سر جمع برنیند ۳ درصد اقتصاد دنیا است. جنگ هم فقط نیروی نظامی نیست و باید شما تمام توان اقتصادی را هم بگذارید. وقتی این اتفاق افتاد ناتو طبیعتا توان خود را بالا می‌برد و روسیه باید در یک رقابت تسلیحاتی بیفتد که در آن رقابت تسلیحاتی شاید آن بلایی که بر سر شوروی آمد احتمال قوی سر پوتین هم بیاید. با توجه به اینکه شوروی از اقتصاد جهانی جدا بود اما اکنون روسیه در اقتصاد جهانی ادغام شده است. نخواهند برد. کما اِنکه اگر پوتین در رقابت تسلیحاتی بیفتد در میان‌مدت و بلندمدت یقینا به ضرر روسیه تمام خواهد شد.

◀ تحریم‌هایی که از جهات مختلف بر روسیه اعمال می‌شود چه دیدگاه شما این عدم حمایت از چه جهت است؟

غربی‌ها از اوکراین عقب نمی‌نشینند اما معتقدند که اگر بخواهند وارد جنگ شوند باید با روس‌ها سر شاخ بشوند به‌خاطر همین چون نمی‌خواهند با روس‌ها سر شاخ شوند وارد جنگ نمی‌شوند. ولی از یک زاویه دیگر اگر به مساله نگاه کنیم می‌بینیم که غربی‌ها کمک‌های تسلیحاتی خیلی مهمی به اوکراین می‌کنند و این کمک‌ها به اوکراین باعث شده که ارتش روسیه که فکر می‌کرد بین ۲۴ تا ۴۸ ساعت بتواند کی‌یف را تصرف کند در رسیدن به هدف خود موفق نباشد و در حقیقت غربی‌ها این کشور را نگاه داشتند. اگر روس‌ها بخواهند از رود دنیپر رد شوند و به سمت شرق اوکراین بیایند مشکلشان بیشتر خواهد شد که البته فکر نمی‌کنم اینها به سمت شرق اوکراین حرکت کنند. ولی خب نواحی جنوبی اوکراین در دریای سیاه را تصرف می‌کنند و آنجا یک حکومت خود خوانده درست می‌کنند و کسی را هم در رأس آن قرار داده و حکومتی تشکیل می‌دهند، اما اینکه بخواهند در دراز مدت اوکراین را داشته باشند خیلی مشکل است. از این جهت است که می‌گویم غربی‌ها با پس نکشیده‌اند. من فکر می‌کنم همان اتفاقاتی که در سال ۱۹۵۶ در مجارستان افتاد، اشغال بوداپست و بعد جریان بهار پراگ در ۱۹۶۸ به نوعی در حال تکرار شدن است. منتهی آن زمان روس‌ها این کار را تحت عنوان پیمان ورشو انجام می‌دادند اما اکنون به ابعاد دیگری این کار را انجام می‌دهند. اگر این اتفاق بیفتد حوزه امنیتی روسیه بسیار تهدید شده خواهد شد. حال به غیر از مسائل اقتصادی به لحاظ مسائل امنیتی نیز آنقدر به روسیه فشار می‌آورند که هزینه تسلیحاتی خود را بالا ببرد تا رشد اقتصادی روسیه کم کم متوقف شود. البته پوتین الان به پشتوانه ۶۰۰ میلیارد دلار ذخیره ارزی و ۱۸۰ میلیارد دلار ذخیره طلای خود وارد جنگ شده ولی معلوم نیست که این برای کشوری صد میلیونی با آن هزینه و ۱۷ میلیون کیلومتر وسعت بتواند در میان‌مدت و بلندمدت کشش داشته باشد.

◀ برخی معتقدند حمله پوتین به اوکراین و تهدید سایر کشورهای اروپای شرقی به این دلیل است که شاید و بخواهد اتحاد شوروی سابق را باز گرداند و دبیرکل ناتو هم گفته هدف‌مان از اعزام نیرو به مرزهای اوکراین جلوگیری از کشیده شدن جنگ به کشورهای معتقد به ناتو است؛ تحلیل شما از این مساله چگونه است؟

میزان می‌تواند روس‌ها را تحت فشار قرار دهد که به این راحتی‌ها کمر خم نکنند؟

کمر روس‌ها که خم خواهد شد و قطعا بدانید که روسیه دچار مشکل خواهد شد. چون این کشور انفرد توان ندارد که در مقابل این هجمه شدید اقتصادی تاب بیاورد. البته منظورم این نیست که پوتین این حساب و کتاب را نکرده است. جنگ حاصل محاسبه نیست حاصل سوء محاسبه است. هیچ جنگی تاکنون بر اساس محاسبه اتفاق نیفتاده است. از حمله هیتلر به شوروی بگیرید تا حتی جنگی که کراسوس با کوروش کرد. هر زمان هر جنگی بوده بر اساس سوء محاسبه بوده است. این سوء محاسبه در مدت زمانی است که ما در روابط بین‌الملل می‌گوییم طی مدتی مشخص می‌شود. به طور مثال سوء محاسبه صدام حسین در حمله به ایران ۸ سال بعد مشخص شد. سوء محاسبه حمله آمریکا به افغانستان ۲۰ سال بعد مشخص شد. سوء محاسبه حمله شوروی به افغانستان ۸ سال بعد مشخص شد. حال تصور آقای پوتین این است که محاسباتی دقیق کرده است. بله روس‌ها از یک سال قبل داشتند روی این موضوع کار می‌کردند و کارگروه‌های مختلف تشکیل داده بودند و تحریم‌ها را بررسی کرده بودند و تمام واکنش‌هایی که غرب می‌توانسته داشته باشد را بررسی کردند و بر اساس آن تصمیم گرفتند. اما اینکه این تصمیمات و محاسباتی که انجام دادند تا چه حد دقیق باشد به نظرم دقیق نیست چراکه تاریخ نشان داده هیچ جنگی تاکنون براساس محاسبه شکل نگرفته و بر اساس سوء محاسبه بوده و در آخر هم جز بدبختی و فلاکت برای آن کسی که جنگ را شروع کرده نداشته است. نکته دیگر اینکه شما می‌توانید جنگ را شروع کنید، اما الزاما تمام کردن آن با شما نیست. ولو اینکه شما پیمان صلح یا آتش بس هم ببندید باز هم تمام کردن آن با شما نیست. در نهایت می‌رسیم به نظریه ژنرال کارل فون کلاوزویتس که می‌گفت جنگ ادامه سیاست است فقط با ابزارهای دیگر.

◀ اخیرا پوتین گفته که اگر سایر کشورهای اروپایی دخالت بی‌جایی در مساله جنگ اوکراین داشته باشند باید منتظر مقابله نظامی روسیه باشند و از طرفی مکرون رئیس‌جمهور فرانسه نیز گفته شاید شاهد جنگی ادامه‌دار در اروپا باشیم؛ این نوع اظهارنظرات می‌تواند بیانگر احتمال سرایت جنگ به اروپا باشد؟

در خصوص صحبت آقای پوتین به نظر من بلوف می‌زند و می‌خواهد بقیه را بترساند، چراکه خودش هم می‌داند که توان خاصی را ندارد که در چند جبهه بجنگد و برایش خیلی مشکل است. از طرفی برخی از این کشورها هستند که پیمان‌های امنیتی دوجانبه هم دارند که اگر این اتفاق بیفتد به مشکل می‌خورد. یکی از پیشنهادهایی که رئیس‌جمهور اوکراین کرده این بود که من یا یکی از اعضای ناتو پیمان امنیتی دوجانبه ببندم ولی آمریکایی‌ها به دلایلی قبول نکردند. لذا برخی از این کشورها پیمان امنیتی دارند و برخی عضو اتحادیه اروپا هستند. در نتیجه پوتین بلوف می‌زند. ولی اگر در حرف آقای مکرون دقت کنیم می‌گوید که روسیه را وارد یک جنگ طولانی خواهیم کرد. پشت حرف مکرون این است و حال اینکه اینها چه که به کار می‌گرفت هم مثل ابزارهایی نیست که پوتین به کار می‌گیرد. در دست است که یک حالت استالینیستی دارد و حمله می‌کند به یک کشوری و آن را تصرف می‌کند ولی آن موقع یک حالت ایدئولوژیک داشت و بر اساس ایدئولوژی مارکسیسم- لنینیسم جلو می‌رفتند اما الان می‌بینیم پوتین تقریبا سنت تزارها را پیاده می‌کند و من این را یک نوع نئو تزاریسم می‌دانم که فکر نمی‌کنم موفق باشد. چون اقتصاد روسیه به اندازه اقتصاد نگرامی است. یعنی سر جمع برنیند ۳ درصد اقتصاد دنیا است. جنگ هم فقط نیروی نظامی نیست و باید شما تمام توان اقتصادی را هم بگذارید. وقتی این اتفاق افتاد ناتو طبیعتا توان خود را بالا می‌برد و روسیه باید در یک رقابت تسلیحاتی بیفتد که در آن رقابت تسلیحاتی شاید آن بلایی که بر سر شوروی آمد احتمال قوی سر پوتین هم بیاید. با توجه به اینکه شوروی از اقتصاد جهانی جدا بود اما اکنون روسیه در اقتصاد جهانی ادغام شده است. نخواهند برد. کما اِنکه اگر پوتین در رقابت تسلیحاتی بیفتد در میان‌مدت و بلندمدت یقینا به ضرر روسیه تمام خواهد شد.

◀ تحریم‌هایی که از جهات مختلف بر روسیه اعمال می‌شود چه کمر خم نکنند؟

کمر روس‌ها که خم خواهد شد و قطعا بدانید که روسیه دچار مشکل خواهد شد. چون این کشور انفرد توان ندارد که در مقابل این هجمه شدید اقتصادی تاب بیاورد. البته منظورم این نیست که پوتین این حساب و کتاب را نکرده است. جنگ حاصل محاسبه نیست حاصل سوء محاسبه است. هیچ جنگی تاکنون بر اساس محاسبه اتفاق نیفتاده است. از حمله هیتلر به شوروی بگیرید تا حتی جنگی که کراسوس با کوروش کرد. هر زمان هر جنگی بوده بر اساس سوء محاسبه بوده است. این سوء محاسبه در مدت زمانی است که ما در روابط بین‌الملل می‌گوییم طی مدتی مشخص می‌شود. به طور مثال سوء محاسبه صدام حسین در حمله به ایران ۸ سال بعد مشخص شد. سوء محاسبه حمله آمریکا به افغانستان ۲۰ سال بعد مشخص شد. سوء محاسبه حمله شوروی به افغانستان ۸ سال بعد مشخص شد. حال تصور آقای پوتین این است که محاسباتی دقیق کرده است. بله روس‌ها از یک سال قبل داشتند روی این موضوع کار می‌کردند و کارگروه‌های مختلف تشکیل داده بودند و تحریم‌ها را بررسی کرده بودند و تمام واکنش‌هایی که غرب می‌توانسته داشته باشد را بررسی کردند و بر اساس آن تصمیم گرفتند. اما اینکه این تصمیمات و محاسباتی که انجام دادند تا چه حد دقیق باشد به نظرم دقیق نیست چراکه تاریخ نشان داده هیچ جنگی تاکنون براساس محاسبه شکل نگرفته و بر اساس سوء محاسبه بوده و در آخر هم جز بدبختی و فلاکت برای آن کسی که جنگ را شروع کرده نداشته است. نکته دیگر اینکه شما می‌توانید جنگ را شروع کنید، اما الزاما تمام کردن آن با شما نیست. ولو اینکه شما پیمان صلح یا آتش بس هم ببندید باز هم تمام کردن آن با شما نیست. در نهایت می‌رسیم به نظریه ژنرال کارل فون کلاوزویتس که می‌گفت جنگ ادامه سیاست است فقط با ابزارهای دیگر.

◀ با توجه به نقشی که روسیه در مذاکرات وین داشت حمله نظامی این کشور به اوکراین چه تأثیری بر روند مذاکرات و برجام خواهد داشت؟

وزارت امور خارجه آمریکا به تازگی عنوان کرد که ما هنوز به همکاری روسیه برای به نتیجه رسیدن مذاکرات وین نیاز داریم. این جمله‌ای مهم و تعیین کننده بود که از سوی وزارت امور خارجه آمریکا مطرح شد. این موضع در حالی مطرح می‌شود که روسیه به اوکراین حمله نظامی کرده و به همین دلیل با تحریم‌های سنگین اتحادیه اروپا و آمریکا مواجه شده است. از سوی دیگر مذاکرات تلفنی رئیسی با پوتین و حمایت ایران از روسیه در جنگ اوکراین باعث خشم غربی‌ها نسبت به ایران شده است. به همین دلیل به ایران اولتیماتوم داده شده که اگر ایران در روزهای آینده خود برای امضای توافق اماده نکند میز مذاکره را ترک خواهند کرد. این فشارهایی است که کشورهای غربی به ایران وارد می‌کنند تا امیدهای ایران را نسبت به حمایت روسیه از بین ببرند. واقعیت این است که حمله روسیه به اوکراین فضای مذاکرات وین را تحت تأثیر قرار داده و آینده مذاکرات را در هاله‌ای از ابهام قرار داده است. این وضعیت در فضای بین‌المللی نیز وجود دارد و ما شاهد این هستیم که اقدام روسیه بسیاری از معادلات بین‌المللی را دگرگون کرده است. قطعا این اتفاقات روی فضای مذاکرات وین نیز اثرگذار خواهد بود. آمریکایی‌ها و اروپایی‌ها در سطح تحریم‌ها را خیلی بالا نگرفتند و فقط در تلاش بودند تا روسیه را متوقف کنند و نشان بدهند که دچار بی‌عملی نشده‌اند. شاید این حادثه در برجام تأثیری مستقیمی نداشته باشند. اما از آنجایی که اولیانوف نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی واقع در وین درواقع به‌عنوان سخنگوی هیأت ایرانی نقش آفرینی می‌کرد، اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها مداخله روسیه در مذاکرات را ضروری می‌دانند و با توجه به اینکه مذاکرات به مراحل پایانی نزدیک می‌شود، علاقه‌مند هستند که این امتیاز را از دست ندهند. در این چند روز بین روسیه و کشورهای غربی و اوکراین یک دیپلماسی پنهانی برقرار است تا هم پوتین به ارزوهایش برسد و هم اینکه غربی‌ها از خطر اشغال تمامیت ارزی اوکراین دور شوند. با این توضیح که درصورت عضویت اوکراین در ناتو، رابطه روسیه با شبه‌جزیره کریمه و دریای سیاه هم مسدود می‌شد. به‌هرحال روس‌ها از قرن‌ها پیش دنبال آب‌های آزاد هستند و به‌همین دلیل این مناطق برای آنها جنبه حیاتی دارند.

**◀ ارزیابی شما از مواضع ایران در بحران اوکراین چیست؟ ایران باید در این زمین